

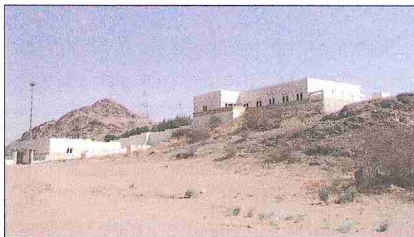
MEŞ'AR-i HARÂM

(المشعر الحرام)

Hac menâsikinin
ifa edildiği yerlerden biri.

Sözlükte “bilmek, hissetmek” anlamındaki şuûr kökünden ism-i mekân olan meş'ar (çoğulu meşâir) kelimesi, aynı kökten türeyen ve Allah'a kulluğun açık alâmet ve işaretleri olan “şeâirin, ibadetlerin eda edildiği yer” mânasına gelir. Meş'ar, yine “bilmek” mânasındaki ilm kökünden türemiş ma'lem (çoğulu meâlîm) ile eş anlamlı olup her ikisi aynı zamanda “bir şeyin kendisiyle bilindiği işaret” karşılığında da kullanılır. Meş'ar-i Harâm terkiibindeki harâm kelimesi, bura'nın Harem bölgesi içinde bulunduğunu veya hürmet gösterilmesi gereken bir yer olduğunu belirtir. Meş'ar-i Harâm tabiri, İslâmî literatürde hac menâsikinden bir kısmının yerine getirildiği yer olarak Arafat ile Mina arasındaki bölgeyi ifade etmektedir. “Arafat'tan kalabalıklar halinde dalga dalga indiğinizde Meş'ar-i Harâm'da Allah'ı anın” meâlindeki âyette (el-Bakara 2/198) geçen yerin neresi olduğu konusunda farklı görüşler vardır. Hac sırasında Resûlullah ile birlikte bulunan Abdullah b. Ömer'den gelen iki rivayetten birinde onun Meş'ar-i Harâm'ı Arafat ile Mina arasında bulunan Müzdelife'nin tamamı, diğerinde ise Müzdelife sınırları içinde yer alan Kuzah tepesi olarak nitelendiği birçok kaynakta nakledilmektedir (meselâ bk. Fâkihî, IV, 320). Ancak Hz. Peygamber'in Müzdelife'de geceleyip sabah namazını kıldıktan sonra devesine binerek Meş'ar-i Harâm'a kadar geldiği (Ebû Dâvûd ve İbn Mâce rivayetlerine göre üzerine tırmadığı), kıbleye yönelip dua ettiği (Müslim, “Hac”, 147; İbn Mâce, “Menâsik”, 84; Ebû Dâvûd, “Menâsik”, 57) şeklindeki rivayet Meş'ar-i Harâm'ın

Kuzah tepesi

Müzdelife
Camii –
Mekke

Müzdelife'nin tamamı değil bir bölümü olduğu yolundaki görüşü desteklemektedir. Meş'ar-i Harâm tabiriyle Müzdelife'nin kastedilmesinin cüzün küll için kullanılması kabilinden olduğu kaydedilmekte (Buḥûṭî, II, 497), Muhibbuddin et-Taberî de Abdullah b. Ömer'in Meş'ar-i Harâm'ın Müzdelife'nin tamamı olduğu şeklindeki sözünün mecaz olarak değerlendirilebileceğini belirterek âyetteki “Meş'ar-i Harâm'ın yanında” ifadesinin Müzdelife'nin tamamına işaret etmediğini söylemektedir (el-Kurâ, s. 419).

Fıkıh âlimlerinin çoğunluğu Meş'ar-i Harâm'ın Kuzah tepesi olduğu görüşünü benimsemiş, tefsir, hadis ve siyer âlimlerinin büyük kısmı ise Meş'ar-i Harâm ile Müzdelife'nin tamamının kastedildiğini ifade etmiştir. Müzdelife vakfesinin Müzdelife sınırları içinde yapılması câiz olmakla birlikte Hz. Peygamber'in filinden dolayı Kuzah tepesi üzerinde, mümkün olmadığı takdirde civarında vakfeye durulması daha faziletli kabul edilmiştir (ayrıca bk. KUZAH; MÜZDELİFE).

BİBLİYOGRAFYA :

Lisânü'l-'Arab, “ş'ar” md.; Râgib el-İsfahânî, el-Müfredât, “ş'ar” md.; Kâmus Tercümesi, II, 436; Müslim, “Hac”, 147; İbn Mâce, “Menâsik”, 84; Ebû Dâvûd, “Menâsik”, 57, 64; Tirmizî, “Hac”, 54; Ezrakî, Aḥbâru Mekke (Melhas), II, 190-191; Fâkihî, Aḥbâru Mekke (nşr. Abdülmelik b. Abdullah b. Dehîş), Mekke 1407/1986, IV, 319-323; Cessâs, Aḥkâmü'l-'Kur'ân (Kamhâvî), I, 121; Fahreddin er-Râzî, Mefâtiḥu'l-'gayb, V, 178; Yâkût, Mu'cemü'l-büldân, V, 133-134; Kurtubî, el-Câmi', II, 421, 428; Nevevî, Şerḥu Müslim, VIII, 181, 189; Muhibbuddin et-Taberî, el-Kurâ li-kâşidi 'Umri'l-'kurâ (nşr. Mustafa es-Sekkâ), Kahire 1390/1970, s. 418-420; Fâsî, Şifâ'ü'l-garâm (nşr. Ömer Abdüsselâm Tedmürî), Beyrut 1405/1985, I, 491, 506-507; Süyûtî, ed-Dürü'l-menşûr, Beyrut 1403/1983, I, 539-540; Buḥûṭî, Keşşâfû'l-'kınâ', II, 497; İbn Âbidîn, Reddü'l-muḥtâr (Kahire), II, 508; T. Fahd, “Şi'ar”, EI² (İng.), IX, 424; “Müzdelife”, Mu.F, XXXVII, 94, 99.

SALİM ÖĞÜT

MEŞÂRİKA

(bk. MEŞRİKİLER).

MEŞÂRIKU'L-ENVÂRİ'n-NEBEVİYYE

(مشارك الأنوار النبوية)

Radiyyüddin es-Sâgânî'nin
(ö. 650/1252),derlediği bazı sahih hadisleri
nahiv konularına göre
düzenlediği eseri.

Tam adı Meşâriku'l-envârî'n-nebeviyye min ('alâ) şîḥâhi'l-aḥbâri'l-Muştafavîyye'dir. Müellif, daha önce Mişbâḥu'd-dücâ min şîḥâhi ḥadîsi'l-Muştafâ ve eş-Şemsü'l-münîre mine's-şîḥâhi'l-me'sûre adıyla kaleme aldığı eserlerinin yoğun ilgi görmesi üzerine bunlara daha başka sahih hadisleri de ilâve ederek Meşâriku'l-envârî meydana getirmiştir. Eserine ayrıca Şaḥîḥayn hadisiyle Kudâî'nin Müsnedü's-Şihâb'ından ve Uklîşî'nin en-Necm min kelâmi Seyyidi'l-'Arab ve'l-'Acem'inden derlediği bazı sahih hadisleri eklemiştir. Hadislerin çoğunluğu Şaḥîḥayn'dan alındığı için eser Meşâriku'l-envârî fi'l-cem'i beyne's-Şaḥîḥayn olarak da anılır. Meşâriku'l-'in şârihlerinden Afîfüddin el-Kâzerûnî'nin verdiği sayıya göre eser 2246, Eşref b. Abdülmaksûd'un el-Cem' beyne's-Şaḥîḥayn adıyla yaptığı neşirde ise 2267 hadis ihtiva etmektedir.

Tanınmış bir dil âlimi olan Sâgânî'nin eserini bazı gramer terimlerine göre düzenleme fikrini Uklîşî'nin en-Necm'inden aldığı anlaşılmaktadır. Eserin böyle bir düzenlemeyle kaleme alınması, Arapça öğreniminin ilk basamaklarından itibaren öğrencilerin hadislerle karşılaşmasına, hadisleri nahivde örnek (şâhid) olarak kullanmasına vesile olmuş, kitap daha çok Arap olmayan toplumların ilgisini çekmiş ve sünnetin topluma yön verici fonksiyonuna büyük katkı sağlamıştır.

Meşâriku'l-envârî'nin birinci babında “من”, ikinci babında “ان”, üçüncü babında “و”, dördüncü babında “إِذْ، إِذْ”، beşinci babında “يا، ما”، altıncı babında “نيس”

نعم، بأس، بينما، لعن، إن، خير، لو، لولا، كل، قد،